

Dinsdagconferentie 14 november 2017 'De vreemdeling en verantwoordelijkheid'

We openen vandaag met een gedicht 'De normale vreemdeling' geschreven door Ander Laveling. Annette Reijers begeleidt ons vandaag. Ze vertelt hoe ze met 5 leden van het Vincent de Paul Center in Rome geweest is voor het symposium 'Welcome the Stranger' ter ere van het 400 jarig charisma van Vincent de Paul. 'Ik voelde me enorm welkom, niet alleen in de Club van Rome, zoals we ons noemden, maar ook in Rome tussen de 9500 Vincentianen. Er was een enorme blijheid en energie, er gebeurde iets'. Wat kan er gebeuren als mensen zich verantwoordelijk voelen voor iets?

Vandaag gaan we het hebben over 'de vreemdeling en verantwoordelijkheid'. Ik heb me afgevraagd wat is verantwoordelijkheid? Het is een houding waarin je respect voor de ander toont en waar je het lot van de ander aantrekt, het staat tegenover onverschilligheid. Het is ook een verantwoordelijkheid dat iets goed verloopt, een taak die zware plichten met zich meebrengt! Een vreemdeling wie is dat? Iemand die op de vlucht is? Er zijn 65 miljoen vluchtelingen, of zit een vreemdeling aan je tafel of zie je die in de spiegel? Reacties (R): ik hoorde laatst van iemand die na 20 jaar opeens gescheiden was 'ik werd een vreemdeling in mijn eigen leven'. Annette vraagt wat doen we met verantwoordelijkheid, is er sprake van persoonlijk of collectief verantwoordelijk zijn. Moeten we, zonder te onderzoeken, helpen of eerst vragen welke rol je wilt/kunt spelen? R. het is het moeilijkste bij jezelf te ontdekken wat je verantwoordelijkheid is. Wat voelt goed? Anderen in beweging zetten? Wat wordt er verwacht? Afwachten of stappen ondernemen? De tegenstelling met onverschilligheid brengt je op het spoor van de vreemdeling in jezelf. Luister ik naar het antwoord? Verantwoordelijkheid is ook een deugd. Wanneer doe ik het goed? Het lijkt belangrijk in relatie te treden met wie je tegen komt. Je kunt naar je inzet vragen. Je aangesproken voelen staat centraal. Annette: je zet een stap. In hoeverre ben ik doof voor de vraag? Er zijn 65 miljoen vluchtelingen, de vluchteling of vreemdeling bevindt zich ook in je fysieke omgeving. Het is een probleem voor mensen die zelf gevlucht zijn. Kijkend naar bijvoorbeeld daklozen Stap je er op af? R. ik zou hen niets durven vragen ik ben bang dat er een reactie komt waaraan ik niet kan beantwoorden. R. Organiseer iets, daar sluiten anderen op aan, zorg dat het in stand gehouden wordt. Het is een ongelijke situatie, je bent een weldoener. Er is groothartigheid nodig. Er is wederkerigheid nodig. De vraag is: hoe mensen geholpen willen worden. Het ontwikkelt zich. Annette: belangrijk is om te luisteren om te begrijpen, niet om begrepen te willen worden.

Annette: er is een toonbeeld van onverschilligheid in de USA, de huidige president komt ermee weg. R. het roept ook positieve reacties op, mensen gaan zelf hun verantwoordelijkheid pakken. Klimaatverandering opgaven komen toch op gang ondanks zijn tegenwerking. Die tegenbeweging is eigenlijk positief dat geeft vertrouwen. Er is een middenweg. Er is zelforganisatie van mensen. De belangrijkste instantie is het menselijk hart. Er zijn heel veel vragen, Vincent zei in zijn tijd: de armen zijn onze meesters. Goed luisteren en dan verantwoordelijkheid nemen met hart en geest en ziel. Hoe kun je je verplaatsen in die ander? Hoe wek je vertrouwen? Het is een andere cultuur. R. Vanuit het daklozen circuit zijn we een poosje op straat gaan leven, we verkochten dichtbundels om aan geld te komen. Het sociaal verband binnen die (hulp)groep was optimaal maar bij de daklozen ontbrak dat sociaal verband. Bij een gesprek met de daklozen enige tijd later ontstond dit verband wel, omdat we erbij zaten gingen ze elkaar vertellen over hun leven. Annette: een stelling is: het overnemen van een vreemde cultuur is zeker zo moeilijk als het leren van een vreemde taal. Jij probeerde hun taal te begrijpen. R. bij de daklozen zijn primaire zaken belangrijk, ze zetten zichzelf aan de rand neer. Een ander voorbeeld is een school voor mensen met een beperking, daar is ook een bepaald soort armoede. Het gesprek moet daar gaande gehouden worden, er is geen gesprek als de begeleiders er niet zijn. Wederkerigheid en veiligheid blijkt belangrijk. Annette: het is ook leren omgaan met onmacht. R. de paus raadt ons aan een contemplatieve levenshouding. Hij pleit ervoor om mobieltjes minder te gebruiken, er is dan geen ruimte voor bezieling. Vroeger moest de TV uit als er iemand binnenkwam, nu is het een opvoedingstaak om kinderen te leren omgaan met mobieltjes. R. Het beoefenen van mindfulness is voor een aantal mensen een weg om bij zichzelf te komen, mindfulness is ingeburgerd. Wat vroeger mediteren heette en nog langer geleden bidden, heet nu mindfulness. In Frankrijk en nu ook in Engeland is wordt Sophrologie als het nieuwe mindfulness gezien. Dit is ontwikkeld in 1960 door een arts, werkt op het (her)vinden en verder versterken van de harmonie tussen lichaam en geest, belangrijk voor ons geestelijk evenwicht. Wie weet in welke mate dit mensen gaat aanspreken.

Als afsluiting een citaat van Dietrich Bonhoeffer: 'niet de gedachtes, maar de bereidheid om verantwoordelijkheid te nemen is de oorsprong van de daad'.